

Visuele toer door De Ruigte – december 2025

Mijn naam is Peter Snelderwaard en ik hou het hele jaar door de flora en fauna in De Ruigte nauwgezet in de gaten. Het natuurpark is erg gevarieerd dankzij de verschillende biotopen (leefomgevingen). Elke maand laat ik deze diversiteit zien met een fotoverslag.

De Ruigte



December wordt langzaam kouder, mistig en vochtiger. De struiken en bomen ontdaan van blad, bieden weinig beschutting voor de vogels. Alleen de mezen, winterkoning en roodborst zijn nog te zien. Daarnaast scharrelen de merels, gaai, ekster en kraaien op de grond op zoek naar voedsel. Vooral op de “Kruidenheuvel” wordt het mos door de kraaien en eksters omgespit op zoek naar insecten. De bladeren en takken op de grond worden langzaam omgezet tot voedingstoffen, terug de aarde in voor de groei volgend jaar. Ik neem jullie mee naar een andere deel van De Ruigte, ‘het verborgen bos’.

Spoorzoeken.



Als je inzoomt op takken, bast van bomen of de bladeren op de grond, kom je in een andere wereld. Als ik mensen spreek over De Ruigte is een veel gemaakte opmerking: als ik door De Ruigte loop zie ik niets! Soms is dat het tijdstip of toeval. Maar soms ook is wat te zien is heel klein. Om een indruk te geven, het bovendeele van de foto is een blad waar witten stippen op zitten. Dit zijn paddenstoeltjes, het **wit poedersteelknotsje**. Onderste deel is een boom waar twee witte stipjes op zitten dat zijn **suikermycena**. Maar je ziet ze alleen bij langdurige miezerregen en mist, het liefst s' ochtend en s 'avonds. Onder die omstandigheden zoek ik een boom op waar deze op groeien.

Wit poedersteelknotsje



Wit poedersteelknotsje (*Typhula setipes*) 1,2mm hoog, ook wel het bladknotsje genoemd. Meestal groeien er meerdere op een blad of rottend hout. Het wit poedersteelknotsje speelt een belangrijke rol in bosecosystemen en draagt bij aan afbraak en nutriëntencyclus. Net een watje op een glazen steel.

Suikermycena.



De witte stip op de boomstam is een **suikermycena** (*Mycena tenerrima*), hoogte 9mm, diameter is 6 mm. De hoed lijkt met suiker bestrooid. De Engelsen noemen dit paddenstoeltje ook wel 'frosty bonnet' (bevroren hoed). Deze suikermycena leeft op levend of net gestorven hout en geeft de voorkeur aan leefgebieden met een hogere luchtvochtigheid.

Variabel kristalkopje



Variabel kristalkopje (*Didymium squamulosum*), diameter is ongeveer 0,4mm, de hoogte is 0,6mm. De “hoed” bestaat uit sporen die omkapseld zijn met een dikke, witte korst van stervormige calciumcarbonaatkristallen, die los kunnen komen van het oppervlak. Met meerdere dicht op elkaar op bladeren en de kalkkristallen die er als sneeuwvlokjes af vallen is het net een winterbos. Fascinerend hoe op dit niveau de wereld er uit ziet.

Al deze soorten groeien op blad, levend of rottend hout, en spelen een belangrijke rol in bosecosystemen door hun bijdrage aan afbraak en nutriëntencyclus.

Variabel kristalkopje met springstaartjes.



Variabel kristalkopje met springstaartjes (*Folsomia candida*). +/- 1mm. Niet alleen de schimmels maar ook deze springstaartjes maken deel uit van de nutriëntencyclus. Ze zijn dol op schimmels en verorberen langzaam de variabele kristalkopjes.

Klein oorzwammetje



Terug naar De Ruijter naar het **klein oorzwammetje** (*Crepidotus epibryus*) dat op de Berg groeit. De vruchtlichamen zijn eenjarig en komen voor in de late zomer tot de herfst. Het leeft op dode bladeren en op rottend hout, vooral op stengels van dood gras. Het veroorzaakt witrot. De hoed heeft over het algemeen een diameter van ongeveer 0,6 cm maar kan ook 1,5 cm zijn. De vorm is waaivormig of niervormig. De hoed heeft een duidelijk golvende rand (de lamellen reiken niet tot aan de rand). De kleur is wit of bleekgeel, met een fijn viltig oppervlak aan de bovenzijde. Het groeit op de grond met zijn zij- of bovenoppervlak.

Wit oorzwammetje



Ook dit **wit oorzwammetje** (*Crepidotus variabilis*) is een schimmel die op de “Berg” groeit. Je ziet dat de groeiwijze anders is dan het **klein oorzwammetje**. Het leeft hier op takjes. Het komt meestal voor op arme, zure grond, veel minder op voedselrijke klei. Het veroorzaakt witrot. De hoed van het wit oorzwammetje is ongeveer 1cm, doorgaans ongeveer 0,5 tot 2 cm, in diameter, en komt niervormig naar voren, waarna het al snel onregelmatig en golvend wordt. Het oppervlak is zeer fijn donzig tot fluweelzacht met een min of meer gladde rand. Aan de onderzijde zien we kieuwen (lamellen). De kleur van de kieuwen hangt af van de volwassenheid, variërend van gebroken wit in het begin tot okerkleurig/vleeskleurig naarmate de sporen volwassen worden. Ze hebben geen steel of ring.

Gele korstzwam en geweizwam



De **gele korstzwam** (*Stereum hirsutum*), is een paddenstoel uit de familie Stereaceae. Hij komt voor op (dood) hout van loofbomen en struiken. Vaak op gestapeld hout. De zwarte staafjes aan de onderkant van de foto zijn **geweizwammetjes** (*Xylaria hypoxylon*). De top kan uitgroeien en lijkt dan op een gewei van een hert. Ze kunnen tot 70 mm groot worden. Deze geweizwam kun je het hele jaar vinden op rottend loofhout maar in de herfst is er wel de grootste kans. Ook te zien in het fotooverslag van oktober 2025.

Gewone glanspissebed.



Gewone glanspissebed (*Oniscus asellus*), de grootste op de foto is iets meer dan 1cm. Om een foto van de **gele korstzwam** te maken moest ik de berkenstronk waarop die groeide even uit de struiken halen. Het is onvermijdelijk dat er overal pissebedden weg liepen. Alleen deze twee gewone glanspissebedden bleven zitten. Niet alleen verschuilen ze zich vaak onder hout, omdat deze soort niet van licht houdt, ze eten ook rottend houten, andere planten of dierlijke resten. Hout is bovendien een goede isolator voor kou en het blijft ook aangenaam vochtig.

Gewone fopzwam



Gewone fopzwam (*Laccaria laccata*), diameter hoed 10 cm, hoogte 6 cm. De naam fopzwam geeft al aan dat deze soort moeilijk te herkennen is. Dit geldt voor het uiterlijk en zeker voor wat de kleur van de hoed betreft. Een beter kenmerk vormen de lamellen. Hij leeft samen met loofbomen, vooral eiken (*Quercus*) en beuk (*Fagus sylvatica*). Gewone fopzwam staat bij de oude sloot maar is door de gehele Ruigte te vinden. Bij zeer jonge boompjes kunnen al vruchtlichamen gevormd worden. De gewone fopzwam is eetbaar en heeft een milde smaak. Het wordt traditioneel gegeten door Zapoteken, Mexico.

Pimpelmees.



Toch nog een foto van de **pimpelmees** (*Cyanistes caeruleus*) erbij. Er komt nog een week geluidsopnamen en dan is er weer een jaar registratie om. Ik zal in januari dit jaaroverzicht van vogelzang en nu ook vleermuizen toevoegen.

5 Januari wordt er rondom de eilanden gebaggerd. Dat gaat twee weken duren, met een uitloop van een week. Het hangt wel van weeromstandigheden en de temperatuur af. De brief die aan aanwonende bewoners is gestuurd is bijgevoegd.

Het plan is om de dichtgegroeide doorgangen tussen de eilanden weer te openen, waar nu elzen, wilgen en braamstruiken groeien. Dit vergroot de variatie in oeverbeplanting en biedt meer ruimte voor oeverdieren. Vooral aan de spookant worden extra bomen verwijderd voor meer gelaagdheid. Het midden van de eilanden blijft onaangetast. Na deze sanering volgt eens in de drie jaar onderhoud per eiland, en bij het jaarlijkse rietmaaien worden de doorgangen afwisselend vanuit de zuid- of noordkant meegenomen.

Ook dit jaar even een bedankje , voor het harde werken en meedenken aan de vormgeving van “De Ruigte”.
De betrokkenheid draagt bij aan het realiseren van een bijzonder park wat in 2026 een unieke ervaring zal bieden.



De Ruigte 12-2025. Grijskruid (*Berteroa incana*)

Ook dank aan de gemeente Leiden, vertegenwoordigd door G. Wilbrink, die het belang van het behoud en de waarde van de Ruigte voor de stad ondersteunt.

De Ruigte zal hierdoor in 2026 voor verrassingen en bijzondere belevingen gaan zorgen.

Ik wens iedereen een gezond 2026 toe en we komen elkaar weer tegen in De Ruigte.

Helaas noodzakelijke gedragsregels:

- Geen toegang met auto of fiets
- Wandel over de paden
- Honden aan de lijn (drollen verwijderen)
- Afval meenemen (of in de prullenbak bij de entree van het park)
- Verboden te zwemmen of te varen in de wateren rondom de eilanden
- Verboden om de eilanden te betreden
- Verboden om te barbecueën en/of open vuur te maken
- Verboden te kamperen

Algemene informatie over De Ruigte

Het natuurpark wordt in samenspraak met de gemeente beheerd door de Groengroep.

De Groengroep bestaat uit bewoners van Vreewijk.

Eén keer per maand wordt er onderhoud uitgevoerd door de Groengroep. Lijkt het u leuk om ook een actieve bijdrage te leveren, informeer naar de volgende werkdag via DeRuigte@outlook.com.

Lees meer informatie op de speciale pagina van De Ruigte (onder Thema's)

Contact

Groengroep: DeRuigte@outlook.com

Gemeente: Gerpieter Wilbrink g.wilbrink@leiden.nl, tel 14071

Abonneer jezelf!

Ben je nog niet geabonneerd op deze website, doe dit dan nu.

Je krijgt dan een melding via e-mail bij een nieuw bericht op de website.

Vergeet niet de aanmelding daar te bevestigen!

Je hoeft dan bijvoorbeeld niets te missen van deze boeiende maandelijkse toer door De Ruigte.